

11.3.2011

Julkinen

HELSINGIN KAUPUNGIN KIRJAAMO HELSINGFORS STADS REGISTRATORSKONTOR	
Saapunut/Inkommit	
16. 03. 2011	
Dnro/Dnr	<i>KsIK 2010-1035</i>
Tehtäväluokka	<i>522; 634</i>
Uppgiftsklass	<i>M. Visanti</i>

Östersundom-toimikunta
Helsinki

Viite: Östersundomin yhteisen yleiskaavan viranomaisneuvottelu 13.12.2010

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisen tarve Östersundomin raideyhteyteen selvitetään

Taustaa

Helsingin kaupunki, Vantaan kaupunki ja Sipoon kunta laativat yhteistä yleiskaavaa Östersundomin alueelle. Maankäyttö- ja rakennuslain 47 §:n tarkoittamaksi yhteiseksi toimielimeksi on määrätty Östersundom-toimikunta. Östersundomin yleiskaavasta on 13.12.2010 käyty maankäyttö- ja rakennuslain 66 §:n mukainen aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu. Yleiskaava-alueella on suunnitteilla metrorata. Alueen pikaraitiotievarausten tarve selvitetään. Metro tai vastaava raideyhteys ei sisälly ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen luetteloon niistä hankkeista, joihin automaattisesti sovelletaan vaikutusten arviointimenettelyä, joten on tehtävä erillinen päätös sovelletaanko tässä hankkeessa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä vai eikö sovelleta. Viranomaisneuvottelussa todettiin, että kysymys ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarpeesta ja tämän menettelyn kytkeytymisestä kaavoitustyöhön on tärkeä ja kysymys ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamistarpeesta on syytä ratkaista pian.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisen tarpeen selvittämistä koskevasta menettelystä on viranomaisneuvottelun jälkeen Uudenmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksessa laadittu 16.12.2010 päivätty muistio, joka on lähetetty Östersundom-toimikunnan jäsenille ja lähetetty tiedoksi Östersundom-projektin projektipäällikölle. Muistiossa suositellaan jatkotoimina että kysymys ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta Östersundomin ratayhteyshankkeessa saatetaan vireille ja että Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee soveltamistarpeesta päätöksen.

Östersundomin yleiskaavan 1.2.2011 päivätty osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut Helsingissä, Vantaalla ja Sipoossa esillä 3.2. - 28.2.2011, jona aikana siitä on voinut esittää mielipiteitä.

Kunnat ovat ryhtyneet käsittelemään osayleiskaavaluonnosasiaa (Helsingin kaupunkisuunnittelulautakunta 24.2. ja 3.3., Sipoon kaavoitusjaosto 9.3. ja Vantaan kaupunkisuunnittelulautakunta 14.3.) ennen Östersundom-toimikunnan yleiskaavaluonnoksen nähtäville asettamista koskevaa käsittelyä.

Ympäristövaikutusten soveltamista koskeva kysymys

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan hankkeisiin, joista saattaa aiheutua merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia Suomen luonnon ja muun ympäristön erityispiirteiden vuoksi (YVAL 4 § 1 mom.). Arviointimenettelyä sovelletaan aina niihin hankkeisiin, jotka luetellaan YVA-hankeluettelossa (YVAA 6 §, lueteltuja hankkeita mm. kaukoliikenteen rautatiet). Östersundomin yleiskaava-alueella suunniteltuun kaukoliikenteen ratahankkeeseen tullaan siten soveltamaan ympäristövaikutusten arviointimenettely suoraan YVA-asetuksen säännösten pohjalta.

YVA-menettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, yllä tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia (YVAL 4 § 2 mom.).

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee päätöksen arviointimenettelyn soveltamisesta Östersundomin raideyhteyttä koskevassa asiassa. Soveltamisharkintaa koskevan asian voi saattaa vireille hankkeesta vastaava, yhteysviranomainen tai jokin muu taho. Soveltamistarvetta koskeva päätös on tehtävä viipymättä, kuitenkin viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun yhteysviranomainen on saanut hankkeesta riittävät tiedot. Ennen päätöksentekoa on arviointimenettelyn tarpeesta käytävä riittävät neuvottelut asianomaisten viranomaisten kesken ja hankkeesta vastaavalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi asiassa.

Kuuleminen

Östersundom-toimikunnalle varataan tilaisuus tulla kuulluksi tarpeesta soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä Östersundomin alueelle suunniteltuun metrorataan ja mahdolliseen muuhun asutusta palvelemaan raideyhteyteen. Vastine tulee toimittaa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle viimeistään 26.4.2011.

Paikallisten viranomaisten kuuleminen

Hankkeesta vastaavalle varatun kuulemisen aikana järjestetään neuvottelu, jossa käsitellään ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisen perusteita. Neuvotteluun kutsutaan Östersundom-toimikunnan ja paikallisten viranomaisten edustajat. Oheen liitetään neuvottelun alustava esityslista.

Soveltamistarvetta koskevan ratkaisun tekeminen

Soveltamistarvetta koskeva päätös on tehtävä viipymättä, kuitenkin viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun yhteysviranomainen on saanut hankkeesta riittävät tiedot.

Asiaa hoitaa Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen apulaisjohtaja Rolf Nyström, puh. 040 532 8783.

Johtaja

Marketta Virta

Apulaisjohtaja

Rolf Nyström

LIITTEET

Kokouksen alustava esityslista

Uudenmaan ELY-keskuksen muistio 16.12.2010

TIEDOKSI

Helsingin kaupunginhallitus

Vantaan kaupunginhallitus

Sipoon kunnanhallitus

Ympäristöministeriö

- luontoympäristöosasto/YVA

- rakennetun ympäristön osasto/alueidenkäyttö

11.3.2011

KOKOUSHUTSU

- Aihe:** Östersundomin yleiskaava-alueen raideyhteys ja hankkeen YVA-menettelyn soveltamistarpeen selvittäminen
- Aika:** 7.4.2011 klo 9.00 – 11.00
- Paikka:** Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Asemapäällikönkatu 14, Helsinki; kokoushuone Neva, virastotalon pohjakerros
1. Kokouksen avaus, läsnäolijoiden toteaminen
- tämä neuvottelu pidetään YVAL 12 §:n kuulemismenettelynä
 2. Yleiskaava-alueen ratahanke ja sen ympäristövaikutuksien selvittäminen (Östersundomtoimikunta)
 3. YVA-menettelyn soveltamisen tarpeen selvittäminen
- soveltamistarpeen selvittämismenettely (Uudenmaan ELY-keskus)
- hankkeesta vastaavan kuuleminen (Östersundom-toimikunta)
 4. Keskustelu ja paikallisten viranomaisten kannat YVA-menettelyn soveltamisen tarpeeseen
- Helsingin kaupunki
- Vantaan kaupunki
- Sipoon kunta
- Östersundom-toimikunta
- Uudenmaan ELY-keskus

5. Johtopäätökset ja YVA-menettelyn soveltamista koskevan päätöksen jatkovalmistelu
 - neuvottelumuistio
 - päätöksen valmistelu aikataulu
 - päätöksen tiedoksi anto hankkeesta vastaavalle ja päätöksestä tiedottaminen
6. Mahdolliset muut asiat
7. Kokouksen päättäminen

Tervetuloa!

Rolf Nyström

Jakelu: Helsingin kaupunginhallitus
Vantaan kaupunginhallitus
Sipoon kunnanhallitus
Östersundom-toimikunta

Tiedoksi: Uudenmaan ELY-keskus: E-, L- ja Y-vastuualueet

ÖSTERSUNDOMIN RATAHANKE JA YVA-MENETTELYN SOVELTAMINEN

1. Ratahanke ja sen kytkennät muuhun liikennejärjestelmäsuunnitteluun

Helsingin, Vantaan ja Sipoon yhteisen Östersundomin osayleiskaavan Osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) 19.8.2010 päivätyssä luonnoksessa todetaan alueen liikennejärjestelmästä, että Östersundomin alueelle suunniteltavan kaupunginosan joukkoliikenteen perusratkaisuna tulee olemaan Mellunmäestä jatkuva metro ja siihen liittyvä bussiliityntälinjasto. Alueen pikaraitiotievarausten tarve selvitetään myös.

Laajan alueen kehittämisen tavoitteet tekevät julkisen liikenteen järjestelmän suunnittelun välttämättömäksi ja ratahanke kytkeytyy osaksi koko projektialueen julkisen liikenteen järjestelmän suunnittelua.

Suunnittelussa huomioidaan OAS-luonnoksen mukaan myös Kehä III:n ja Porvoon suunnan joukkoliikenteen runkoyhteyksien kehittäminen. Selvitetään uusien liittymien tarve etenkin Porvoon-väylälle ja Kehä III:lle.

2. YVA-menettelyn soveltaminen ratahankkeisiin

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan hankkeisiin, joista saattaa aiheutua merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia Suomen luonnon ja muun ympäristön erityispiirteiden vuoksi (YVAL 4 § 1 mom.). Arviointimenettelyä sovelletaan aina niihin hankkeisiin, jotka luetellaan YVA-hankeluettelossa (YVAA 6 §, lueteltuja hankkeita mm. kaukoliikenteen rautatiet).

YVA-menettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, yllä tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia (YVAL 4 § 2 mom.).

Östersundomin raideyhteyden kaltainen hanke ei sisälly YVA-asetuksen hankeluetteloon, joten YVA-menettely soveltamisesta hankkeeseen on tehtävä erillinen päätös (YVAL 6 §).

3. YVA-menettelyn soveltamistarpeen harkinta

Uudenmaan ELY-keskus tekee päätöksen arviointimenettelyn soveltamisesta Östersundomin raideyhteyttä koskevassa asiassa. Soveltamisharkintaa koskevan asian voi saattaa vireille hankkeesta vastaava, yhteysviranomaisen tai jokin muu taho. Soveltamistarvetta koskeva päätös on tehtävä viipymättä, kuitenkin viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun yhteysviranomaisen on saanut hankkeesta riittävät tiedot. Ennen päätöksentekoa on arviointimenettelyn tarpeesta käytävä riittävät neuvottelut asianomaisten viranomaisten kesken ja hankkeesta vastaavalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi asiassa. Päätös annetaan tiedoksi hallintolain 60 §:ssä säädetyllä tavalla ja siitä on viipymättä tiedotettava kuuluttamalla vähintään 14 päivän ajan hankkeen todennäköisen vaikutusalueen kuntien ilmoitustauluilla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa säädetään. Päätös on julkaistava myös sähköisesti ja lähetettävä tiedoksi asianomaisille viranomaisille (YVAL 6 §).

Harkittaessa arviointimenettelyn soveltamista yksittäistapauksessa on tarkasteltava erityisesti:

- a) hankkeen ominaisuuksia, kuten hankkeen koko; yhteisvaikutus muiden hankkeiden kanssa,
- b) hankkeen sijaintia, kuten nykyinen maankäyttö; alueen luonnonvarojen suhteellinen runsaus, laatu ja uudistumiskyky; luonnon sietokyky ottaen muiden ohessa erityisesti huomioon kosteikot, rannikkoalueet, metsäalueet, luonnon- ja maisemansuojelualueet, lain nojalla luokitellut tai suojellut alueet, alueet, joilla yhteisön lainsäädännössä vahvistetut ympäristön tilaa kuvaavat ohjeavot on jo ylitetty, tiheään asutut alueet sekä historiallisesti, kulttuurisesti tai arkeologisesti merkittävät alueet
- c) vaikutusten luonnetta, kuten vaikutusalueen laajuus ottaen huomioon vaikutusten kohteena olevan väestön määrä; vaikutusten suuruus ja monitahoisuus; vaikutusten todennäköisyys; vaikutusten kesto, toistuvuus ja palautuvuus (YVAA 7 §).

Suomen lainsäädännöstä ilmenevien periaatteiden soveltamisen taustaksi on syytä todeta, että YVA-direktiivin liite I luettelee hankkeet, joiden osalta sovelletaan YVA-menettelyä (mm. moottoritiet, moottoriliikennetiet ja kaukoliikenteen rautatiet) ja liite II luettelee hankkeita, joiden osalta sovelletaan arviointimenettelyä, jos jäsenvaltio toteaa niiden laadun sitä vaativan (mm. yhdyskuntarakennetta kehittävät hankkeet, kuten ...b) kaupunkialueiden kehittämishankkeet...d) tiet, satamat ... g) raitiotiet, korotetut tai maanalaiset radat, ilmaradat tai vastaavat erikoisradat).

4. YVA-menettely ja menettelyn suhde muihin menettelyihin

YVA-menettelyn ja sen ohjauksen tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

YVA-lakia sovellettaessa otetaan huomioon, mitä hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista on muussa yhteydessä selvitetty sekä sovitetaan yhteen mahdollisuuksien mukaan tässä laissa ja muussa lainsäädännössä edellytetyt selvitykset (YVAL 3 §).

Yhteysviranomaisen, kaavaa laativan kunnan tai maakunnan liiton ja hankkeesta vastaavan on oltava riittävässä yhteistyössä hankkeen arviointimenettelyn ja kaavoituksen yhteensovittamiseksi (YVAL 5 § 1 mom.).

Ellei YVAL 3 luvun säännöksistä muuta johdu, arviointimenettelyä ei sovelleta 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuun hankkeeseen, jos vaikutukset on selvitetty muun lain mukaisessa menettelyssä tässä laissa edellytetyllä tavalla ja selvityksistä on kuultu kaikkia niitä, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa sekä yhteisöjä ja säätiöitä, joiden toimialaa hankkeen vaikutukset saattavat koskea (YVAL 5 § 2 mom.).

Mikäli hankkeessa sovelletaan YVA-menettelyä, on hankkeen ympäristövaikutukset selvitettävä YVA-lain mukaisessa arviointimenettelyssä ennen kuin hankkeen toteuttamiseksi ryhdytään ympäristövaikutusten kannalta olennaisiin toimiin (YVAL 7 §). Viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen tai tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon. Hanketta koskevasta lupapäätöksestä tai siihen rinnastettavasta muusta päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon (YVAL 13 §).

5. Vaikutusten arviointi osayleiskaavoituksessa

Kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. (MRL 9 §).

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä tarkoitettuja kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:

- 1) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
- 2) maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- 3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- 4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;

5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön.

Jos yleis- tai asemakaavan maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä tarkoitetut olennaiset vaikutukset ulottuvat toisen kunnan alueelle, kaavan vaikutuksia selvitetessä tulee olla tarpeellisessa määrin yhteydessä tähän kuntaan (MRA 1 §).

Östersundomin yhteisen osayleiskaavan 19.8.2010 päivätyssä työohjelmassa todetaan otsikon kohdassa *Osallistuminen, vuorovaikutus ja vaikutusten arviointi*, että työn aikana laaditut ja laadittavat selvitykset toimivat yhtenä pohjana kaavan ympäristövaikutusten arvioinneille.

6. Hankkeessa aikaisemmin tehdyt YVA-menettelyyn liittyvät kannanotot

Östersundomin yhteistä yleiskaavaa ja siihen liittyen kysymystä YVA-menettelyn tarpeesta on käsitelty Helsingin ja Uudenmaan ELY-keskuksen kuukausikokouksessa 24.3.2010. Tällöin päädyttiin palata YVA-menettelyn tarvetta koskevaan kysymykseen osayleiskaavan laadinnan aloitusvaiheessa järjestettävässä viranomaisneuvottelussa.

Yleiskaavatyön aloitusvaiheeseen liittyvä, maankäyttö- ja rakennuslain mukainen viranomaisneuvottelu käytiin 13.12.2010. Viranomaisneuvottelussa sovittiin, että Östersundomin osayleiskaavatyöstä vastaava Östersundom-toimikunta yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen edustajien kanssa käyvät läpi YVA-menettelyn soveltamisen tarpeeseen liittyvät seikat, jonka jälkeen Uudenmaan ELY-keskus tekee YVA-lain 6 §:n mukaisen päätöksen YVA-menettelyn soveltamisen tarpeesta.

7. YVA-menettely muissa kaupunkirakenteen kannalta tärkeissä hankkeissa

Kaupunkirakenteen kannalta olennaisista hankkeista on aikaisemmin tehty seuraavat YVA-menettelyn soveltamista koskevat päätökset:

- Helsingin keskustatunneli; sovelletaan YVA-menettelyä (ympäristöministeriö 14.8.1998)
- Metro/raideyhteys välillä Ruoholahti-Matinkylä; sovelletaan YVA-menettelyä (päätöksessä todetaan, että metro/raideyhteys Ruoholahti-Matinkylä on kooltaan merkittävä hanke, sen vaikutusalue on laaja ja vaikutukset ovat luonteeltaan verrattavissa asetuksessa mainittujen ympäristövaikutusten arviointimenettelyä edellyttävien hankkeiden vaikutuksiin; ympäristöministeriö 18.6.2003.)
- Hakamäentien parantaminen Pasilanväyläksi; sovelletaan YVA-menettelyä (Uudenmaan ympäristökeskus 13.3.2009)
- Laajasalon raideliikennevaihtoehdot; sovelletaan YVA-menettelyä (Uudenmaan ympäristökeskus 24.6.2009)
- Pissararata; sovelletaan YVA-menettelyä (Uudenmaan ympäristökeskus 25.9.2009).

8. Suositus jatkotoimiksi

Osayleiskaavaa koskeneen viranomaisneuvottelun päätöksen mukaisesti saatetaan kysymys YVA-menettelyn soveltamisesta Östersundomin ratayhteyshankkeessa vireille ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee asiasta päätöksen.

Olisi luontevinta, että Östersundom-toimikunta saattaa asian vireille.

Kysymys Östersundomin alueen ratayhteydestä ja sen vaikutusten arvioinnista kytkeytyy tiiviisti osaksi alueen joukkoliikennejärjestelmän ja alueen maankäytön kehittämistavoitteita ja näiden suunnittelua, vaikutusten arviointia ja vuorovaikutusta.

Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Apulaisjohtaja

Rolf Nyström

JAKELU

Östersundom-toimikunta:

- Helsinki, Tuomas Rajajärvi
- Vantaa, Jukka Kullberg
- Sipoo, Mikko Aho

Uudenmaan ELY-keskus:

- Y-vastuualue, Marketta Virta
- Y-vastuualue, Tarja Laine
- Y-vastuualue, Brita Dahlqvist-Solin
- Y-vastuualue, Tuomas Autere
- Y-vastuualue, Eija Lehtonen
- L-vastuualue, Maarit Saari
- L-vastuualue, Minna Weurlander

TIEDOKSI

Östersundom-projekti

- Matti Visanti